

การเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกตลอดโซ่อุปทาน ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี*

Production Capability Enhancement on Young Coconut Supply Chain for Exportation in Ratchaburi Provincial Areas

ปฐมชัย คชะสุต (Pathomchai Gajasuta)**

เอมอร อังสุรัตน์ (Am-on Aungsuratana)***

ปราโมทย์ สฤชดีนรินทร์ (Pramote Saridnirun)****

สุรพล จารุพงศ์ (Surapol Jarupong)*****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาถึง 1) สถานการณ์การผลิตและสถานการณ์การตลาดมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในเขตพื้นที่ศึกษา 2) ต้นทุน และผลตอบแทนในการผลิต และ 3) ปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตตลอดโซ่อุปทาน กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 ราย ที่ได้จากการคัดเลือกแบบหลายขั้นตอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่นที่ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เกษตรกรและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

This article is part of Master of Science (Agricultural Research and Development), Kasetsart University at Kamphaengsaen.

** นิสิตปริญญาโทสาขาวิจัยและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Graduate student of Master Degree in Agricultural Research and Development, Kasetsart University at Kamphaengsaen.

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รศ.ดร.เอมอร อังสุรัตน์ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตรกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Major Thesis Advisor: Assoc.Dr. Am-on Aungsuratana Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture at Kamphaengsaen, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus

**** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.ปราโมทย์ สฤชดีนรินทร์ ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

***** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อ.สุรพล จารุพงศ์ สำนักตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Co-Thesis Advisor: Surapol Jarupong Office of Inspector General, Office of the Permanent Secretary Ministry of Agriculture and Cooperatives

สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ของเกษตรกร ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก คือ Pearson product moment correlation

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกเฉลี่ย 4.77 ปี แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ ได้มาจากในชุมชน แมลงศัตรูพืชที่สำคัญ คือ ดั้วแรด และหนอนหัวดำ โรคพืชที่สำคัญ คือ โรคใบจุด และโรคยอดเน่า ผลผลิตของเกษตรกรร้อยละ 60.00 ไม่มีการคัดเกรดก่อนจำหน่าย โดยมีคนมารับซื้อผลผลิตถึงบ้าน/สวนมากที่สุด และจ่ายเป็นเงินสด ตลาดต่างประเทศที่ส่งออก คือ ทวีปอเมริกา เอเชีย และยุโรป ที่ขนส่งทางรถห้องเย็น และเรือเดินสมุทร ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 30,764.13 บาทต่อไร่ รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 53,540.40 บาทต่อไร่ รายได้สุทธิ 23,641.07 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 22,776.27 บาทต่อไร่ ข้อเสนอแนะที่รัฐควรสนับสนุน คือ การวิจัยและพัฒนาในประเด็นของการผลิต และการตลาด เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และยังขาดฐานข้อมูลในการวางแผนการผลิตและด้านการตลาด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในประเด็นของการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

คำสำคัญ : มะพร้าวอ่อน การส่งออก จังหวัดราชบุรี

Abstract

The objective of the study were to determine 1) existing condition of production and marketing aspects on export young coconut in the study areas, 2) cost and return, and 3) constraints and recommendations for further production capability enhancement through supply chain. Studied sample was selected 30 export young coconut farmers in Ratchaburi provincial areas through multistage sampling technique. The rest stakeholders were selected through purposive sampling technique. Interviewing schedule and in depth interviewing schedule were obtained to collect data. Descriptive statistics were frequency, percentage, arithmetic means and standard deviation. Inferential statistics to analyze factor related with the possibility of farmers in export young coconut technology application towards production enhancement was Pearson product moment correlation.

The findings revealed that average cultivation year was 4.77. Majority of farm input were from their own community. Most serious insect pest were coconut black-headed caterpillar and coconut rhinoceros beetle. Most serious plant pathologies were leaf rot and heart leaf rot. Farm production, accounting for 60% were sold by non grading. Most of products were sold at home/orchards in cash. Export markets were the United State, Asia and

also Europe by transport in refrigerated truck and cargo ship. Average cost was 30,764.13 baht per rai. Average gross income was 53,540.40 baht per rai. Net income was 23,641.07 baht per rai. Net profit was 22,776.27 baht per rai. Recommendations that the government should be concerned were the supportive of research and development in production and marketing aspects because of higher cost and lack of production planning and also marketing data. Testing hypothesis pointed out that most factor related with the possibility in export young coconut technology application in terms of quality management in pre harvesting process were economic factors of respondents.

Key words: young coconut, export, Ratchaburi province.

บทนำ

จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) ระบุว่า ในปี พ.ศ.2545 – 2555 ประเทศไทย มีผลผลิตรวมเฉลี่ย 1.69 ล้านตัน มีมูลค่าเฉลี่ย 382.57 ล้านบาทต่อปี โดยมีผลผลิตรวมมะพร้าวอ่อนเฉลี่ย 0.03 ล้านตัน มูลค่าเฉลี่ย 363.24 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 95 ของมูลค่าทั้งหมด ทั้งนี้ จากข้อมูล กลุ่มศึกษา เพื่อติดตามและประเมินผลการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี (2548) พบว่า รสชาติมะพร้าวอ่อนของไทยเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสม ทำให้น้ำในผลมีความหวานมากกว่า และมีกลิ่นหอม ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ (2555) ระบุว่า สถานการณ์การผลิตมะพร้าวอ่อน ที่ผ่านมานั้น อุปทานไม่เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และต่างประเทศ เนื่องจากสภาพภัยแล้ง และแมลงศัตรูมะพร้าวระบาดทำความเสียหายในพื้นที่ผลิตที่สำคัญ นอกจากนี้ ส่วนมะพร้าวของเกษตรกรยังขาดการดูแลรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ผลผลิตต่ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคซึ่งจากประสบการณ์ทำงานภาคสนาม และการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เป็นบุคคลสำคัญในโซ่อุปทานมะพร้าวอ่อน ในแหล่งผลิตที่สำคัญของภาคตะวันตก พบว่า แม้ว่ามะพร้าวจะเป็นพืชที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี แต่ในช่วงฤดูร้อนจะให้ผลผลิตน้อย โดยเฉพาะช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ประกอบกับเกษตรกรบางรายขาดการเอาใจใส่ในการดูแลสวนมะพร้าวอย่างเหมาะสมทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดในช่วงเวลาดังกล่าว

สำหรับสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ภาครัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่มีคุณภาพสูง ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งในรูปแบบของการส่งเสริมการปลูกทดแทน หรือแซมต้นสายพันธุ์น้ำหอม รวมถึงส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่มีอยู่แล้ว ให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการสวนเพิ่มขึ้น ภายใต้การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์มะพร้าว, 2554) ดังนั้น เพื่อเป็น

แนวทางในการเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกตลอดโซ่อุปทาน โดยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ จังหวัดราชบุรี ซึ่งจัดว่าเป็นแหล่งสำคัญในการปลูกมะพร้าวอ่อนมากที่สุดของประเทศ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึง

1. สถานการณ์การผลิต และสถานการณ์การตลาดมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี
2. ต้นทุน และผลตอบแทนในการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของเกษตรกร ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี
3. ปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตตลอดโซ่อุปทาน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

มะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก หมายถึง มะพร้าวพันธุ์ต้นเดี่ยว ที่ใช้รับประทานผลอ่อน ที่เป็นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม ที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดโซ่อุปทาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ในธุรกิจ มะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้รวบรวมหรือผู้รับซื้อ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเชิงปฏิบัติงาน และเชิงนโยบาย

เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก หมายถึง องค์ความรู้ที่ได้จากการรวบรวมความรู้ เทคโนโลยีการผลิตจากแหล่งวิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) และเกษตรกรต้นแบบ มี 7 ประเด็นหลัก 34 ประเด็นย่อย ทั้งนี้ประเด็นหลักประกอบด้วย การปลูกและการจัดการมะพร้าวอ่อน การจัดการวัตถุดิบทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเขตกรรมเพื่อส่งเสริมการผลิตในช่วงฤดูร้อน การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการบันทึกข้อมูล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก หมายถึง ภูมิหลังบางประการของเกษตรกรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกอย่างถูกต้อง

การตรวจเอกสาร

แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก

จากการสังเคราะห์ข้อมูลของอภิสิทธิ์ อิศรียานุกุล. (2544) บัญญัติ จุลนาพันธุ์. (2549) และกระทรวงพาณิชย์ (2554) สรุปได้ว่า แนวทางและมาตรการในการเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญต่อภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก ทั้งมิติด้านการผลิต และด้านการตลาด

โดยมิติด้านการผลิตนั้น มุ่งเน้นในการพัฒนาให้เกษตรกรเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพสูง และมีปริมาณเพิ่มขึ้น เพื่อเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ขณะที่ในมิติด้านการตลาดนั้น ประกอบด้วย การกำหนดวิธีการเพื่อให้เกิดเสถียรภาพด้านราคา การพัฒนา สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัว และการแข่งขันทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศของผู้ประกอบการทุกระดับ รวมถึงการบริหารจัดการ ภายใต้ข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเพื่อการแข่งขัน

จากข้อมูลของวิทยา สุหฤตดำรง. (2545) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (2554) สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเพื่อการแข่งขันนั้น ในส่วนของพื้นฐานทางเศรษฐกิจมหภาค ต้องมีการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต และบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดภายใน และภายนอกประเทศ ภายใต้การเชื่อมโยงธุรกิจขนาดใหญ่ กับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมอย่างสมดุล การสร้างโครงสร้างทางกลยุทธ์ เพื่อวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน การวางแผนอุปสงค์ และอุปทาน การวางแผนจัดการสินค้า การขนส่ง การออกแบบเครือข่าย และเทคโนโลยีสารสนเทศในห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการจัดการความเสี่ยง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสาร ในส่วนของผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุน ดังนี้

กิตติศักดิ์ พูนสิน (2546: 76-78) ศึกษาโครงสร้างตลาดมะพร้าวอ่อน ในระดับผู้ผลิตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2544 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการผลิต ที่พบของช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยว นั้น ปรากฏว่า การตัดมะพร้าวอ่อนต้องมีเวลาที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ประมาณ 20 วัน และต้องตัดมะพร้าวอ่อนอย่างต่อเนื่องทั้งปี มิฉะนั้นมะพร้าวอ่อนก็จะกลายเป็นมะพร้าวแก่เกินไป ซึ่งข้อจำกัดนี้ ในบางครั้งผู้รับซื้อต้องแบกรับภาระ ทำให้มีผู้รับซื้อเข้ามาทำธุรกิจนี้ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ ยังพบปัญหาที่มะพร้าวอ่อนมีอายุค่อนข้างสั้น ส่วนปัญหาการตลาดที่พบมี 3 ประเด็น คือ ราคารับซื้อต้องขึ้นอยู่กับผู้รับซื้อรายใหญ่ หรือตลาดกลาง ในบางพื้นที่มีผู้รับซื้อผูกขาดเพียงเจ้าเดียว และยังพบว่าผู้รับซื้อปฏิบัติไม่ซื่อตรงต่อเกษตรกร เช่น การนับโก่งปริมาณ และผิติดการตัด เป็นต้น แนวทางการพัฒนาที่พบ คือ ได้เสนอว่าภาครัฐควรจะมีการส่งเสริมขยายตลาดมะพร้าวอ่อนในต่างประเทศให้มากขึ้น และส่งเสริมด้านพื้นที่ปลูกในลักษณะเน้นเป็นจุดๆ ที่ไม่กระจายตัวกันมากนัก ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตที่มากเพียงพอต่อการรองรับราคา และเพื่อไม่ให้ผู้รับซื้อผูกขาดได้

ธนากร เทียงน้อย (2547: 156-165) ทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในเขตที่ราบลุ่มภาคกลางและภาคตะวันตกของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการผลิตที่พบบน พบว่า มี 4 ประเด็น ประกอบด้วย พันธุ์ของมะพร้าวน้ำหอมมีความไม่แน่นอน เกษตรกรผู้ปลูกไม่ทราบการคัดเลือกพันธุ์ที่ถูกต้อง จึงโดนหลอกขายมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์ไม่แท้มาปลูก ส่วนการลงทุนในช่วงแรกจะค่อนข้างสูง ยังไม่มีผลผลิตออกมา ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ในระยะแรก สำหรับการใส่ปุ๋ย พบว่า ปริมาณการใส่ปุ๋ยยังน้อยกว่าปริมาณที่แนะนำทางราชการโดยต้นมะพร้าวอายุ 4 ปีขึ้นไปให้ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ปริมาณ 4 กิโลกรัม จึงทำให้ผลผลิตไม่สม่ำเสมอในรอบปี และประเด็นสุดท้าย พบว่า คุณภาพผลผลิตไม่มีความสม่ำเสมอ เนื่องจากวิธีการเก็บเกี่ยวไม่

เป็นตามมาตรฐานเดียวกัน ส่วนปัญหาการตลาดที่พบมี 5 ประเด็น คือ มะพร้าวน้ำหอมมีการขายผลผลิตของเกษตรกรผู้ผูกขาดให้แก่ผู้รับซื้อเพียงรายเดียว ทำให้เกษตรกรกำหนดราคาเองไม่ได้ ในส่วนของราคามีความผันผวนตลอดทั้งปี ผลผลิตออกมาไม่สม่ำเสมอ จึงไม่ตอบสนองความต้องการต่อตลาดต่างประเทศ รวมทั้งการทำให้คุณภาพการผลิตเป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นไปได้ยาก แนวทางการพัฒนาที่พบ คือ ได้เสนอระบบการผลิตมะพร้าวน้ำหอมอย่างถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practice for Aromatic Coconut) เพื่อเป็นผลิตมะพร้าวน้ำหอมให้ได้ผลผลิตคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด

กฤษฎณา กฤษณพุกต์ และคณะ (2555: 49-50) ได้ทำการศึกษาโดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการผลิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของมะพร้าวอ่อนเพื่อส่งออก ในพื้นที่การผลิตมะพร้าวอ่อนที่สำคัญ คือ จังหวัดสมุทรสาคร ราชบุรี สมุทรสงคราม และนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาที่พบ คือ ได้เสนอการทำให้วิจัยต่อยอด ในส่วนของการผลิต เช่น การติดดอกออกผล การพัฒนาของผล การควบคุมให้มะพร้าวมีความหอมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น การแก้ไขปัญหาผลผลิตออกมาไม่สม่ำเสมอ ไม่เพียงพอกับความต้องการในบางช่วง นอกจากนี้ หาประโยชน์จากส่วนที่เหลือจากการผลิต คือ เปลือกมะพร้าว ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

สมมติฐานการวิจัย

จากการตรวจเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพิสูจน์สมมติฐานเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ยังไม่มีผู้ใดศึกษา ดังนั้นการตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอตั้งในรูปสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง (non-directional research hypothesis) คือ เกษตรกรที่มีภูมิหลังบางประการที่แตกต่างกัน จะมีความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกในอนาคตที่แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดโซ่อุปทานในธุรกิจมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย เกษตรกร จำนวน 30 ราย ที่ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling technique) ส่วนผู้รวบรวม เจ้าหน้าที่ภาครัฐเชิงปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเชิงนโยบาย ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร (interviewing schedule) ที่สร้างขึ้น และนำไปทดสอบ (try out) กับเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ที่มีสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ที่พื้นที่อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 ราย จากนั้น นำมาปรับปรุงความสมบูรณ์ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษา และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interviewing schedule) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่น

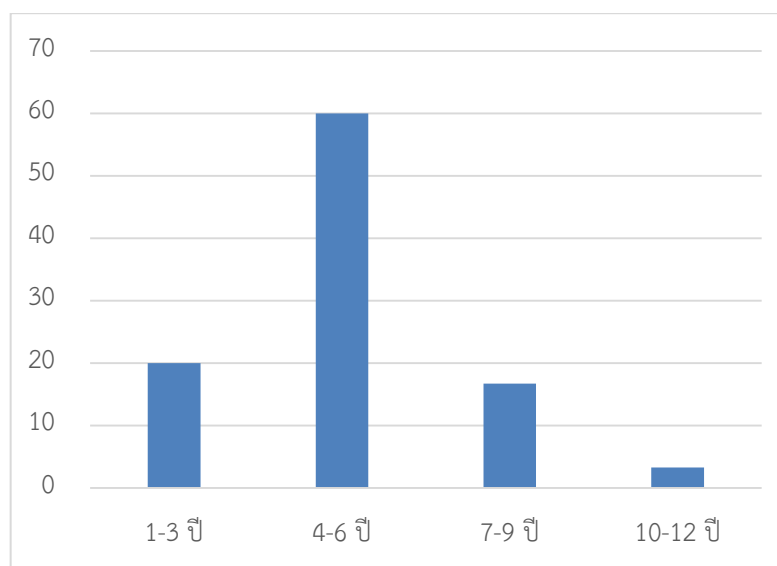
การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมาเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมาน ที่ใช้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของเกษตรกร คือ Pearson product moment correlation

ผลการวิจัย

สถานการณ์การผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

ก่อนปลูกมะพร้าวอ่อน เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ พืชผัก พืชสวน และไม้ดอกไม้ประดับมากที่สุด ประสบการณ์ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกเฉลี่ย 4.77 ปี แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ได้มาจากในชุมชนมากที่สุด เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้เงินทุนส่วนตัวในการปลูก แรงงานในการผลิตส่วนใหญ่ เป็นแรงงานในครัวเรือน แมลงศัตรูพืชสำคัญที่พบ คือ ตัวงแสด และหนอนหัวดำ ซึ่งพบในช่วงฤดูร้อน และตลอดทั้งปี เกษตรกรมีการป้องกัน และกำจัดหนอนหัวดำด้วยสารเคมี ส่วนตัวงแสดส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกัน และกำจัด โรคพืชสำคัญที่พบ คือ โรคใบจุด และโรคยอดเน่า เกษตรกรมีการป้องกันเฉพาะโรคใบจุดเท่านั้น ด้วยการใช้สารเคมีกันเชื้อรา เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่เคยรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต และขอสนับสนุนสินเชื่อ และเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีแนวโน้มในอนาคต ที่จะปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้น

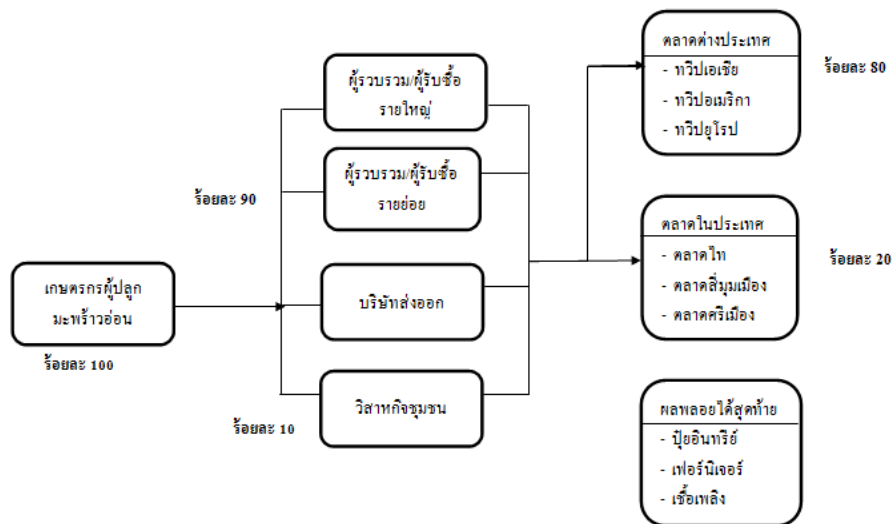

ภาพประกอบที่ 1 ประสบการณ์การปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก
ที่มา: ภาคสนาม (2559)

สถานการณ์การตลาดมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

เกษตรกรถึงร้อยละ 60.00 ไม่มีการตัดเกรดก่อนขาย กรณีที่ผลผลิตตกเกรด พบว่า เกษตรกรขายในรูปแบบมะพร้าวเผามากที่สุด เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีคนมารับซื้อผลผลิตถึงบ้าน/สวนมากที่สุด เหตุในการเลือกจำหน่าย คือ สะดวก และน่าเชื่อถือไว้ใจได้ การจำหน่ายผลผลิตเกือบทั้งหมดมีพ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคา แหล่งตลาดในประเทศ อยู่ในรูปแบบการจำหน่ายทั้งผลมากที่สุด ขณะที่ผลผลิตที่จำหน่ายสำหรับตลาดต่างประเทศอยู่ในรูปแบบผลคั้นมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ทราบแหล่งตลาด และรูปแบบการจำหน่ายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ แหล่งตลาดในประเทศที่พบมากที่สุด คือ ตลาดใน กทม. แหล่งตลาดต่างประเทศ ประกอบด้วย ทวีปอเมริกา เอเชีย และยุโรป ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่ทราบวิธีขนส่ง วิธีการขนส่งที่พบในพื้นที่ คือ ใช้รถห้องเย็น และใช้เรือเดินสมุทร เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการจำหน่าย

วิธีการตลาดในโซ่อุปทานมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของจังหวัดราชบุรี พบว่า เกษตรกรมีแหล่งจำหน่าย/รับซื้อ ประกอบด้วย ผู้รวบรวมรายย่อย/รายใหญ่ เป็นหลัก ร้อยละ 90.00 ส่วนที่เหลือเกษตรกรจำหน่ายโดยตรงกับ ผู้รับซื้อ/บริษัท/วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 10.00 จากนั้นแปรรูปตามความต้องการของตลาด ประกอบด้วย ตลาดต่างประเทศ ร้อยละ 80.00 ในรูปแบบคั้น และเจีย และตลาดในประเทศ ร้อยละ 20.00 ในรูปแบบทั้งผล คั้น เจีย และเผา ตามลำดับ ส่วนผู้รวบรวมรายใหญ่ยังแปรรูปตามความต้องการของตลาดโดยตรง ประกอบด้วย ตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะในรูปแบบคั้นหรือเจีย ไปยังประเทศจีน นอกจากนี้ของเสียจากการแปรรูปถูกส่งไปยัง โรงปุ๋ยอินทรีย์ วัสดุประกอบเฟอร์นิเจอร์ และเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 วิธีการตลาดในโซ่อุปทานมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของจังหวัดราชบุรี
ที่มา: ภาคสนาม (2559)

ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

เกษตรกรมีต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด ร้อยละ 88.90 ของต้นทุนทั้งหมด โดยมีค่าแรงงาน ทั้งในการปลูกและดูแลรักษา ค่อนข้างสูงเป็นอันดับต้น เนื่องจากการเตรียมดินปลูกมะพร้าวอ่อนในพื้นที่ศึกษานั้น จำเป็นต้องใช้รถในการปรับพื้นที่ และทำการยกทรง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และต้องใช้ผู้ที่มีทักษะเฉพาะในการจัดการ ส่วนการดูแลรักษานั้น เกษตรกรจะจ้างในเรื่องของการใส่ปุ๋ย และฉีดยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเกษตรกรบางราย มีการจ้างเป็นประจำ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้สูงอายุ

ส่วนต้นทุนผันแปรไม่เป็นเงินสด ร้อยละ 8.29 ของต้นทุนทั้งหมด โดยมีค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าแรงงาน และต้นทุนคงที่ ร้อยละ 2.81 ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายของเช่าที่ดิน หรือค่าภาษีที่ดิน

สำหรับผลตอบแทนนั้น พบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 53,540.40 บาท มีกำไรต่อไร่ เท่ากับ 22,776.27 บาท และมีผลตอบแทนสุทธิ 23,641.07 บาท

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูง อาจจะทำให้เกษตรกรรายอื่นเริ่มเปลี่ยนแปลงพืชปลูก หันมาปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกมากขึ้น ถึงแม้ว่าต้องรอให้ผลผลิตถึง 3 ปี แต่เกษตรกรยังปลูกพืชอื่นแซมระหว่างรอผลผลิตได้

ตารางที่ 1 ต้นทุน และผลตอบแทน ในการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของพื้นที่ศึกษา

ประเด็น	จำนวนเฉลี่ย (บาท/ไร่)	ร้อยละของต้นทุนทั้งหมด ^{4/}
ต้นทุน		
ต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด ^{1/}	27,349.33	88.90
ต้นทุนผันแปรไม่เป็นเงินสด ^{1/}	2,550.00	8.29
ต้นทุนคงที่	864.80	2.81
ต้นทุนทั้งหมด ^{2/}	30,764.13	100.00
ผลตอบแทน		
รายได้ทั้งหมด ^{3/}	53,540.40	-
รายได้สุทธิ	23,641.07	-
กำไรสุทธิ	22,776.27	-

หมายเหตุ: ^{1/} ต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด และต้นทุนผันแปรไม่เป็นเงินสดเฉลี่ย ซึ่งบางค่าได้จาก

Trimmed mean โดยเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยที่ตัดค่าสุดโต่ง

^{2/} ต้นทุนทั้งหมด เป็นค่าเฉลี่ยของเกษตรกรทุกราย

^{3/} รายได้ทั้งหมด เป็นค่าเฉลี่ยของเกษตรกรทุกราย

^{4/} ค่าร้อยละ แต่ละรายการคิดจากต้นทุนทั้งหมด

ที่มา: ภาคสนาม (2559)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในประเด็นของด้านการจัดการวัตถุดิบทางการเกษตร มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .383 .377 และ .372 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยทั้ง 3 ปัจจัยมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นลบ

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรถ้ามีพื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อนมากกว่า จะมีความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกในด้านการจัดการวัตถุดิบทางการเกษตรอย่างถูกต้อง และเคร่งครัดทุกครั้งน้อยกว่า เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้ มีหลากหลายอาชีพ จึงไม่มีเวลามาให้ความสนใจในการจัดการสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุดิบทางการเกษตรอย่างถูกต้อง และเคร่งครัดทุกครั้ง

ในส่วนของความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่า มี 9 ปัจจัย ประกอบด้วย ประเภทอาชีพหลัก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .369 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนจำนวนอาชีพ พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง จำนวนพื้นที่เช่า พื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน รายได้ทั้งหมด รายได้จากการปลูกมะพร้าวอ่อน และแหล่งรับซื้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .521 .654 .651 .497 .643 .579 .557 และ .578 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยทั้ง 9 ปัจจัยมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นลบ

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีจำนวนประเภทอาชีพหลัก จำนวนอาชีพ พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง จำนวนพื้นที่เช่า พื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน รายได้ทั้งหมด รายได้จากการปลูกมะพร้าวอ่อน และแหล่งรับซื้อ มากกว่า จะมีความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกในด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยวอย่างถูกต้อง และเคร่งครัดทุกครั้งน้อยกว่า อาจเนื่องจากเกษตรกรที่มีประเภทอาชีพหลักหลายประเภท และประกอบอาชีพหลายอาชีพ จึงไม่มีเวลาใส่ใจดูแลรักษา ส่วนเกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด สถานภาพถือครองของตนเอง สถานภาพถือครองเช่า และพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อนมาก เป็นเกษตรกรที่มีฐานะทางการเงินที่ตึงเครียด มีการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นจำนวนมาก ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ สารปรับปรุงดิน และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อเพิ่มผลผลิต และคุณภาพตามแนวคิดของตนเอง จึงไม่ปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตดังกล่าว

เมื่อพิจารณาถึงเกษตรกรที่มีรายได้ทั้งหมด และรายได้จากการปลูกมะพร้าวอ่อนมากกว่า พบว่า ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จึงไม่ได้ปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ซึ่งเกษตรกรบางคน ก็ปฏิบัติดูแลรักษาการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ตามความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ จากการศึกษาการสังเกตการณ์ในภาคสนามของผู้วิจัย พบว่า เกษตรกรเหล่านี้ เป็นเกษตรกรที่เฝ้าหาความรู้ ทดสอบ ลงมือปฏิบัติ โดยการใช้ปัจจัยการผลิตในการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต และคุณภาพ อย่างไรก็ตาม องค์กรความรู้ดังกล่าวยังไม่มีการจัดบันทึก และมีหลายประเด็นที่น่าสนใจ แต่เกษตรกรยังปกปิดไว้อยู่

ส่วนเกษตรกรที่มีแหล่งรับซื้อมากกว่า เพราะว่ามีจัดการการผลิต และคุณภาพด้วยแนวคิดตนเองที่ดีกว่า จึงไม่ได้ปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก และระบุว่า ไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตให้แหล่งรับซื้อเพียงรายเดียว

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเก็บเกี่ยว นั้น พบว่า จำนวนแรงงานทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .440 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวก

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานทั้งหมดมากกว่า จะมีความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างถูกต้อง และเคร่งครัดทุกครั้งมากกว่า เพราะว่าการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก จำเป็นต้องใช้แรงงานคนเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีเครื่องมือใดในการเก็บเกี่ยว หากมีจำนวนแรงงานที่มากกว่า การปฏิบัติด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงมีผลมากขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

ตัวแปรตาม	การใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ^{1/}						
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7
ตัวแปรอิสระ							
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ							
ประเภทอาชีพหลัก	0.155	-0.211	-.369*	0.13	-0.074	-0.112	-0.094
จำนวนอาชีพ	0.273	-0.289	-.521**	0.313	-0.027	0.031	0.027
พื้นที่ถือครองทั้งหมด	0.13	-.383*	-.654**	0.089	0.173	0.166	0.176
สภาพภาพการถือครองที่ดิน							
(1) จำนวนพื้นที่ของ	0.151	-.377*	-.651**	0.092	0.188	0.165	0.195
ตนเอง							
(2) จำนวนพื้นที่เช่า	-0.001	-0.276	-.497**	0.023	0.174	0.083	0.122
พื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน	0.121	-.372*	-.643**	0.069	0.188	0.165	0.186
จำนวนแรงงานทั้งหมด	0.339	0.114	-0.084	-0.091	.440*	0.254	0.288
รายได้ทั้งหมด	0.125	-0.302	-.579**	-0.017	0.21	0.08	0.225
รายได้จากการปลูก	0.125	-0.277	-.557**	-0.028	0.221	0.072	0.234
มะพร้าวอ่อน							
แหล่งรับซื้อ	0.194	-0.348	-.578**	0.167	0.166	0.215	0.193

หมายเหตุ^{1/} Y1 คือ การปลูกและการจัดการมะพร้าวอ่อน Y2 คือ การจัดการวัตถุดิบตรงทาง การเกษตร Y3 คือ การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว Y4 คือ การเขตกรรมเพื่อส่งเสริม

การผลิตในช่วงฤดูร้อน Y5 คือ การเก็บเกี่ยวผลผลิต Y6 คือ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต และ Y7 คือ การบันทึกข้อมูล

* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

สถานการณ์การผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกของเกษตรกร พบว่า ก่อนปลูกมะพร้าวอ่อนเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ พืชผัก พืชสวน และไม้ดอกไม้ประดับมากที่สุด ประสบการณ์ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกเฉลี่ย 4.77 ปี แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ได้มาจากในชุมชนมากที่สุด เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้เงินทุนส่วนตัวในการปลูก แรงงานในการผลิตส่วนใหญ่ เป็นแรงงานในครัวเรือน แมลงศัตรูพืชสำคัญที่พบ คือ ดั้วแรด และหนอนหัวดำ ซึ่งพบในช่วงฤดูร้อน และตลอดทั้งปี

สำหรับสถานการณ์การตลาด พบว่า เกษตรกรถึงร้อยละ 60.00 ไม่มีการคัดเกรดก่อนขาย กรณีที่ผลผลิตตกเกรด พบว่า เกษตรกรขายในรูปมะพร้าวเผามากที่สุด เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีคนมารับซื้อผลผลิตถึงบ้าน/สวนมากที่สุด เหตุในการเลือกจำหน่าย คือ สะดวก และน่าเชื่อถือไว้ใจได้ การจำหน่ายผลผลิตเกือบทั้งหมดมีพ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคา แหล่งตลาดในประเทศ อยู่ในรูปแบบการจำหน่ายทั้งผลมากที่สุด ขณะที่ผลผลิตที่จำหน่ายสำหรับตลาดต่างประเทศอยู่ในรูปแบบผลควั่นมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ทราบแหล่งตลาด และรูปแบบการจำหน่ายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ แหล่งตลาดในประเทศที่พบมากที่สุด คือ ตลาดใน กทม. แหล่งตลาดต่างประเทศ ประกอบด้วย ทวีปอเมริกา เอเชีย และยุโรป ตามลำดับ

ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด ร้อยละ 88.90 ของต้นทุนทั้งหมด ส่วนต้นทุนผันแปรไม่เป็นเงินสด ร้อยละ 8.29 ของต้นทุนทั้งหมด สำหรับผลตอบแทน พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ 53,540.40 บาท มีกำไรต่อไร่ 22,776.27 บาท และมีผลตอบแทนสุทธิ 23,641.07 บาท

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก พบว่า ในประเด็นของด้านการจัดการวัตถุดิบทางการเกษตร มี 3 ปัจจัย คือ พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน ตามลำดับ และด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่า มี 9 ปัจจัย คือ ประเภทอาชีพหลัก จำนวนอาชีพ พื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ของตนเอง จำนวนพื้นที่เช่า พื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน รายได้ทั้งหมด รายได้จากการปลูกมะพร้าวอ่อน และแหล่งรับซื้อ ตามลำดับ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดโซ่อุปทาน ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้รวบรวมหรือผู้รับซื้อ เจ้าหน้าที่ภาครัฐเชิงปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเชิงนโยบาย พบว่า ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาในการเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกตลอดห่วงโซ่อุปทานแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ มิติด้านการผลิต ประกอบด้วย 1) การวิจัยเรื่องแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ 2) การวิจัยเพื่อลดต้นทุนในกระบวนการผลิตตั้งแต่การเขต

กรรมถึงวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว 3) การสนับสนุนระบบชลประทาน 4) การส่งเสริมการจัดทำเขตเศรษฐกิจ (Zoning) และ 5) การสนับสนุนการกักเก็บเงินอุดหนุนดอกเบี้ยต่ำระยะยาว ส่วนมิติด้านการตลาด ประกอบด้วย 1) การวิจัยตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ 2) การส่งเสริมขยายตลาดมะพร้าวอ่อนในต่างประเทศ 3) การพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างถนนเพื่อการขนส่ง 4) การจัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก และ 5) การจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้ามะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก

ข้อเสนอแนะ

มิติเชิงนโยบาย

1. นโยบายด้านการผลิต ที่รัฐควรจะดำเนินการ: 1) ส่งเสริมการจัดทำเขตเศรษฐกิจ เพื่อจัดการพื้นที่ปลูกให้เป็นระบบ และควบคุมผลผลิตอย่างมีคุณภาพ 2) ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาในประเด็นของการผลิตพันธุ์ การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูที่สำคัญ 3) การส่งเสริมการผลิต ทั้งในประเด็นของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตศัตรูธรรมชาติ เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช รวมถึงการส่งเสริมการปลูกพืชแซมสำหรับการปลูกในระยะแรก 4) มีมาตรการในการควบคุม กำกับดูแล ชูใจ และกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ให้เหมาะสม ตามเขตเศรษฐกิจที่กำหนดไว้แล้ว โดยเฉพาะมะพร้าวน้ำหอม เป็นพืช GI ของจังหวัดราชบุรี ซึ่งพื้นที่นี้มีความเหมาะสม และ 5) การปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะยาว เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย เพื่อปรับเปลี่ยนมาจากการปลูกพืชอื่น

2. นโยบายด้านการตลาด ที่รัฐควรจะดำเนินการ: 1) สนับสนุนการทำวิจัยตลาดมะพร้าวอ่อนทั้งในประเทศ และต่างประเทศในการวางแผนการผลิต เนื่องจากในปัจจุบันยังขาดข้อมูลด้านนี้มาก 2) ผลักดันการขยายตลาดในต่างประเทศ เนื่องจากพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก มีแนวโน้มมากขึ้น หากไม่มีการหาตลาดรองรับ โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ซึ่งเป็นตลาดหลักในการจำหน่าย อาจเกิดภาวะผลผลิตล้นตลาด และ 3) ปรับปรุงโครงสร้างถนนเพื่อการขนส่ง ผลผลิตที่มีความสะดวกรวดเร็ว

3. นโยบายด้านสถาบันเกษตรกร ที่รัฐควรจะดำเนินการ: 1) ส่งเสริมงบประมาณการจัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิต และจำหน่ายสินค้ามะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออก ในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ การเกษตรเพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบัน 2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการต่อรองราคาและการซื้อปัจจัยการผลิต และ 3) ส่งเสริมการตั้งกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการผลิต ในด้านการใช้ศัตรูธรรมชาติ หรือสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และ การใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต

มิติเชิงปฏิบัติงาน

1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง : 1) ควรส่งเสริมการปลูกพืชอื่นแซม ขณะที่มะพร้าวอ่อนยังไม่ให้ผลผลิต 2) ควรส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกที่มีคุณภาพตามระบบ GAP เพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกัน 3) ควรสนับสนุนเรื่องของต้นทุนพันธุ์ พร้อมกับจัดทำแปลงพันธุ์ อาจจะทำร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่หรือภาคเอกชนที่สนใจ เพื่อจำหน่าย และประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเชื่อมั่นในพันธุ์ และ 4) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรได้มีโอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์จนมีความเชี่ยวชาญ ด้านการตรวจวินิจฉัยโรคและแมลง และมาตรฐานอื่น ๆ ของประเทศผู้คู่ค้า

2. เกษตรกรผู้ปลูก : 1) ควรวางแผนการผลิต เพื่อให้ผลผลิตออกมาเพียงพอ ในช่วงขาดแคลนหรือช่วงฤดูแล้ง และควรมีการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกตามระบบ GAP อย่างเคร่งครัด 2) ควรจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย เพื่อเป็นข้อมูลในการต่อรองราคา และ 3) ควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร

3. ผู้รวบรวม/ผู้รับซื้อ : ควรส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกที่มีคุณภาพตามระบบ GAP โดยให้ความแตกต่างของราคารับซื้อเป็นแรงจูงใจ นอกจากนี้ อาจมีการประกันราคาภายใต้การจัดทำสัญญาซื้อขาย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงพาณิชย์. (2554). **แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ.2555-2560**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์.

กลุ่มศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี. (2548). **ยุทธศาสตร์มะพร้าว** เข้าถึงเมื่อ 8 ธันวาคม 2555. เข้าถึงได้จาก. <http://www.ftamonitoring.org>

กิตติศักดิ์ พูนสิน. (2546). **การศึกษาโครงสร้างตลาดมะพร้าวอ่อนในระดับผู้ผลิต อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ปี 2544**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กฤษณา กฤษณพุกต์ และคณะ. (2555). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ “การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการผลิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของมะพร้าวอ่อนเพื่อส่งออก”**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้. (2555). **รายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ครั้งที่ 1/2555**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์มะพร้าว. (2554). **ยุทธศาสตร์มะพร้าวน้ำหอม พ.ศ. 2555-2555** กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.

ธนากร เทียงน้อย. (2547). **ระบบการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในเขตที่ราบลุ่มภาคกลางและภาคตะวันตกของประเทศไทย** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาพืชสวน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บัญญัติ จุลนาพันธุ์. (2549). **การตลาดสินค้าเกษตรกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยา สุทธิดำรง. (2545). **การจัดการโซ่อุปทาน**. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ. (2554). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). **ปริมาณและมูลค่าส่งออกย้อนหลัง 10 ปี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อภิสิทธิ์ อีสริยานุกูล. (2544). **“ราคาสินค้าเกษตร” เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร พิมพ์ครั้งที่ 2**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.